

sleparstvo na hlapca; moško se spopadeta, Francoz odnese nevarno rano na roki. Dasi deklica po tej novici ostane zvesta prvotnemu ženinu, se oficir maščuje plemenito z odpuščanjem: svoje ljudi pošlje omagujočemu generalu na Ljubelj, sam ostane izročen vaščanom na milost in nemilost. Vendar ko začuje z gora samozavestno petje fantov, skrivačev, odjaha vkljub boleznim za odšedšo četo.

Pisatelj nam je poklonil z „Našo krvjo“ res nekaj našega, pristno domačega. Njegovi kmetje so brez izjeme gorenjske grče, ponosne korenine, ki se ne usločijo zlepa pred tujim gospodovalcem. „Da, da, to ljudstvo! Nikoli ga ne bo ukrotil meč, nikoli! Gospod Turbot, pomnite, nikoli!“ Tu je maire Borštnik, ki tvega svoj tilnik s tem, da prikriva ubegle fante, mož, ki je najhujše razžaljen, ko mu nasprotnik pripisuje zmožnost, da se znese nad bolnikom; tu je malce bahavi Gašper iz Zapotoka, ki mu hudomušni sosed očita, da s prazno mošnjo po mizi poka, in ki po starinski šegi ob slovesnejših prilikah govori v rimah ali proiznaša svoje misli v sentencijoznem slogu, na pr.: Tako se bodo spopadli, da bo drenov klin vodo dajal. Dialog je prav pogojen, kmetje ne izgube svojega humorja niti ob težkih časih; radi si privoščijo dovtipen ogovor, šaljiv odgovor, pa magari bi bil samo besedna igra. Tu srečavamo zgolj poštenjake, naše kakor tuje, med katerimi bi bil konflikt nemogoč, da ne snuje nad njimi vis maior cesarske oblasti, ki zapleta v medsebojen spopad klene značaje, kreše trdo voljo ob še trjo. Celovražnik se nam prikupi, prorokujoč županu, da pride dan, „ko ta vrli narod seže jugu v roke in se dvigne močan kakor steber iz stiske in bede.“ Nihče menda ne bo dvomil, da je „Naša kri“ najboljši ljudski igrokaz — ljudski ne zato, ker se konča s poroko in pirovanjem — in da ne bo zgrešil smotra pri onih, ki jim je namenjen. Samozavest se mora okrepiti, ko sliši takele odločne besede: Če nam požgo, si sezidamo drugo hišo, če pojedó živino, zaplodí se druga, grunta nam ne snedo; grunt ima korenine do pekla — in jaz ga bom užival.

*Anton Debeljak.*

**Dr. Anton Breznik, Izreka v poeziji.** *To zares bistro programsko razpravo* je objavilo VII. izvestje knezoškofijske privatne gimnazije v Šentvidu pri Ljubljani. Ta lična razprava, ki jo je g. pisatelj porazvrstil na sedem odstavkov, podaja učiteljem slovenščine sploh — t. j. i profesorjem in jezikoslovcem, pa tudi učiteljem v ljudski šoli — dalje pisateljem, zlasti onim, ki skladajo spise v vezani besedi, važnih pravorečnih pravil, z jasnimi vzgledi podprtih. — V pisavi (pripoveduje prvi odstavek) razločujemo predpono v (v) in predpono u, izreka pa ne pozna tistega razločka, ampak razločuje drugače. Zapadna narečja izgovarjajo v vseh slučajih *u*, vzhodna pa na koncu besed in pred nemimi soglasniki izgovarjajo *f*, pred zvencimi soglasniki pa trdi *v*. Taka izreka velja za vsak *v*, bodisi da se rabi kot predpona ali kot predlog ali da spada k deblu. Ako pa pride *u (v)* za vokalom, tedaj se združi z njim v diftong n. pr. smrdi ko vdab (izgovori: smrdi kôu-dab). Tukaj se mi vidi, da bi bil moral g. pisatelj še pripomniti, kakšno vlogo da igra ritem. Če je namreč predstoječi vokal slabo naglašen, tedaj se *u (v)* spoji z njim v diftong, če je pa krepko naglašen, tedaj se pojavi vmes nekak oddih in po tem presledku sledi *v* tezi samostojen *u* — n. pr. „déklicá nêu-smiljená“ pa „né-u-smiljenó srcé“ (v obeh slučajih shema: *v—v—v—*) ali pa „siróti ubógi“ (izg. sirotiû-bogi: *v—v—v*) nasproti „moré u-bóž'ga kmeta“ (*v—v—v—v*). Isto velja tudi za *vz (uz)* n. pr. „róko vzdígni“ (izg. ró-kôu-zdigni) pa „rokó vzdígni“ (izg. rokó u-zdigni).

Če se predlog *v* izgovarja sam zase, tedaj tvori pravi zlog in je = *u*; šolanci so pa začeli samostojno izrekani predlog pisati kot *vê*, kar se je izgovarjalo

piše potem „erdeč“ ali „rudeč“, in v tej zavesti je pisal: „Od nje je lila kri erdeče tamna“ (v—v—v—v—v—v), kajti spojitev *ra* s predstoječim vokalom je iz ritmičnih ozirov nemogoča in nedopustna. Ali ne čuti vsakdo, kako šepavo bi se glasil verz „Od nje je lila krir-deče tamna“ (v—v—v—v—v) s svojim anti-spazmom? — Iz istega razloga je tudi napačen citat Vojanovega verza:

Iz (?) vsakega prešla je lica  
bolestna cvetna rdečica —

če hočemo z njim dokazati, da predstoječi vokal naslednji *r* nase potegne, kajti to bi bilo le tedaj mogoče, če bi smeli naglašati „rdéčica“ namesto „èrdečica“ ali „rúdečica“. Ker pa rima z besedo „lica“ zahteva le naglaševanje „èrdečica“, tedaj spojitev zlogotvornega *ra* s predstoječim če tudi v tezi se nahajajočim samoglasnikom ni mogoča, ker mora ta zlogotvorni *r* sam imeti naglas. Iz istega razloga ritmiških zahtev tudi ne velja Medvedov verz „Kot za listom list rmenéva“ (—v—v—v—v—v), kajti zloga „ru“, „er“ ali „r“ iz naglašene zloga ne moremo odstraniti, in zlogotvorni *r* se z besedo „list“ ne more spojiti, ker je sam v arzi in ker pred njim ne stoji samoglasnik. Če pa zlogotvornega *ra* ne moremo odpraviti, imamo antispast.

O predlogu *s* — *z* pravi g. pisatelj, da se govori in piše pred nemimi soglasniki kot *s*, pred zvonečimi kot *z*, pred sikavci in šumevci kot *sz*; vendar bi po mojem mnenju lahko rekli, da spada tretji primer pod pravilo izraženo v 6. odstavku govorečem o podvajanju glasov, ki pravi, da če zadeneta skupaj dva *enaka* glasnika, se ne izgovarjata vsak posebej, temuč se govori le en glasnik, le da se z glasom pri tem nekoliko pridrži n. pr. *s*seboj, *s*šibo, *z*zobom, *z*žalostjo, vendar pa moramo priznati, da nagiblje v zadnjih primerih predlog *z* že precej na *s*, dasiravno ni „sasvim“ *sv* (oziroma *sè*). Če perhoresciramo že *vè* in *kè*, odklonimo z istim razlogom še *sè*, ne le pred drugimi soglasniki, ampak tudi pred *s*, *z*, *š*, *ž*, in če učimo, da se more predlog *k* popolnoma strniti z besedo, s katero se veže, da ne more imeti sam zase zloga ter se ne sme izgovarjati samostojno — torej da pišemo: *k* cerkvi, *h* kovaču, *k* zemlji, izgovarjamo pa: *k*cerkvi, *h*kovaču, *g*zemlji . . . . tedaj strnimo v izreki tudi *ssilo*, *sšolo* i. t. d. —

Najvažnejši za naše pesnike pa je zadnji (7.) odstavek, ki govori o čistoti rim in o žalibog rapidnem propadanju zdravega smisla za blagoglasje in pravo vzporednost zvokov v rimah. Tukaj si mislim naj bi bil gospod pisatelj onim pisateljem, ki se silijo s pisavo v vezani besedi in rimanih verzih, izpregovoril še bolj resno besedo, naj ne žalijo naših ušes s pokvečenimi rimami, ki kažejo sicer očem iste črke, toda zaradi različnosti vokalov ne nudijo pravega soglasja za posluš. Pa tudi urednikom leposlovnih listov naj bi bil dal posvarilo, naj ne sprejemajo in ne razširjajo — dobremu okusu na kvar — včasih tako grozno zanikrno rimanih verzov n. pr.

To gre naj rakom žvižgat, kosom *pét*  
kaj smeha sinjepolti tvoj *šepét* ali pa

V minolo dobo mladih *lét*  
mi spláva v dušo tvoj *pogled* ali pa

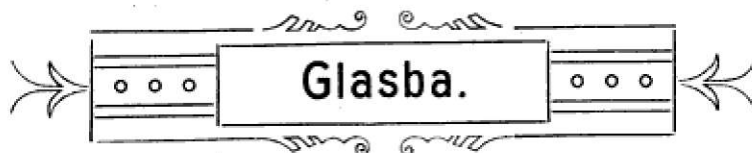
Oj Micka, ti rožica moja *sladká*, (!)  
le primi kozarček, to zdravje *ti dá*. --



Bože moj, kdo je še kdaj naglašal pridevnik „sladká“; „on se jej *sladká* in prilizuje“ bi pa že rekli. — S tem še ni rima ugotovljena, če postavimo na rimani zlog napačno naglasno znamenje, če pa živ kršt pod božjim solncem nikdar in nikjer tako ne izgovarja. — Hudo filipiko zaradi zanikrnih rim so torej zaslužili i vihravi kovači verzov pa tudi popustljivi naši redakterji. Upamo, da se g. Breznik o priliki še povrne k temu predmetu, da si zasluži še večjo hvalo.

L. Pintar.

**Abditus, Socialni problemi.** Eseji. V Ljubljani 1912. Založil L. Schwentner. V. 8°. 234 str. Cena broš. 3 K 60 v, vez. 4 K 60 v. — Knjigo priporočamo; daljše poročilo smo morali odložiti za prihodnjo številko.



**Novi akordi. XI. leto št. 1 in 2.** — Iz književne priloge veje pesimizem in ostra kritika našega muzikalnega življenja; obe številki pa nam kažeta slovensko glasbo kot mlado, pa čvrsto drevo v krasnem pomladnem cvetju. Vse ostre obsodbe Kreka in Lajovca so upravičene in umestne. Po dolgoletnem trudapolnem delu se je naše občinstvo privedlo do spoznanja, da je edina glasbena umetnost to, če 300, ali kakor pravi Lajovic, 15.000 ljudi, istočasno isti ton zapoje in pretrga. Če pomislím, da se porabi za izvajanje osemtaktnih pesmic in Sattnerjevega oratorija isti ogromni zbor, potem se mi nehote vrine misel, da bi utegnilo pametno biti, na vrabce s topom streljati. Da bi se gojila glasba za srce, to je nedopustno. In zato vidimo posledice: nikjer izvršujočih umetnikov, ne pevcev, ne instrumentalistov, nikjer dirigentov in zborovodij, izvzemši enega, ki je pa tudi brez naslednika. In Lajovčeva obsodba o načinu petja je popolnoma pravilna. Sicer je že obsojal Hoffmeister tako sekanje pred leti v „Lj. Zvonu“, tudi ob različnih prilikah, četudi mimogrede, se je isto že namigavalo. Da je pa Lajovic naravnost brez pardona povedal svoje mnenje, zato zasluži priznanje. Da se pa v takih razmerah naša glasba v pomladnem razvoju ne posuši, ima glavno zaslugo urednik dr. Gojmir Krek, ki zbira skladatelje okoli sebe in jih navdušuje z obljubo na boljšo bodočnost. In tako nam je v zadnjih dveh zvezkih zopet pokazal nekaj del svojih varovancev. Mladi stud. mus. na praškem konservatoriju objavlja „Moment“ za klavir, sicer kratko, pa zelo lepo skladbo. Če Ravnik v pridnosti vztraja, potem nam je obljubljen dober skladatelj, talenta mu ne primanjkuje. Iz instrumentalne glasbe še omenim Vazilija Mirka „Glasbene utrinke“ za klavir in Rožanca „Giga“ za gosli in klavir. Obe sta čedni skladbi, ki utegneta marsikateremu učencu napraviti veselje. Solospevi so priznanja vredni tako po obliki, kakor tudi po vsebini, saj prihajajo iz rok Lajovca, Premrla in Kreka, „Pesem o tkalcu“, „Zapel bi pesem žalostno“ in tudi „Predsmrtnica“ so umotvori, v katerih pevec lahko pokaže svojo glasovno izobrazbo in — srce. V. Mirk je objavil tudi še mešan zbor „Kam hitite“, ki bo v svoji celoti zadovoljil tudi razvajeno občinstvo. Pozabiti ne smem moških zborov: „Še ena“ Oskarja Deva meni izredno ugaja. Tudi Emila Adamiča „Polonica“ in Josipa Pavčiča „Deklica, ti si jokala“ sta po svoje lepa.

Dr. Kozina.